

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Almindelig Værnepligt

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Almindelig Værnepligt", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 352. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blich07-shoot-workid91043/facsimile.pdf> (tilgået 13. juni 2021)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Almindelig Værnepligt

Vi have nu nys seet, ej allene med Forundring, men og med Forbavelse; ej allene med Forbavelse men og med Bedrøvelse – dyh Bedrøvelse – at det vigtige, ja vel det allervigtigste af alle de Forslag, der ere gjorte i Danmarks Stænderforsamling: det *ovenkrevne* nemlig, ej en gang har kunnet udvirke en Committees Nedsættelse.

I Systemerne schematiserer man Pligterne under tre Hovedrubriker; men Værnepligt, denne Pligternes Pligt, hører under den alle tre: at værne om sit Fædreland, det er Pligt mod Gud, som gav os dette: det er mod vor Næste i dette Fædreland, en indbyrdes vækssidig Borgerpligt, af hvilken alle de andre ere betingede: det er Pligt mod os selv; og uden denne er ingen Sikkerhed for Ejendom og Liv, for Legerne og Sjæl, for noget omhelst fysisk, intellectuelt og moralsk Gode, som *der* skjænker os legemlig og aandelig Nydelse og i os befæster Haabet om et herligere *Hiset*.

Hvad kan være mere lavtegennyttigt, end at ville unddrage sig denne Pligt enten ved at frakjæbe sig samme, eller ved at vælte den over paa Andre? Og hvad er tillige mere farligt? Naar Fædrelandet er i Fare, kan det da være ret eller gavnligt, at Een af ti vaabenføre Mænd kæmpe for det, og de andre Ni staae hos og see til, eller krybe i Skjul? Kan man undres over, ynkes over, at de Hænder, som laae i Skjødets istædetfor at løfte Sværdet – at disse Hænder lægges i Lænker? at de, som ikke ville vove Livet for Friheden, at de miste den, eller i bedste Fald dem begge? – Men dybtmedrykkende, sønderknusende er det: saaledes villieløs og magtesløs at vordet berøvet Livets højeste Goder lige indtil Æren selv. Er det at opfylde *Pligterne mod Næsten og mod sig selv*?

„Hvad koster det?“ Dette er et godt oeconomic Spørgsmaal, som enhver Huusfader gjør, naar han vil kjøbe Noget. Er det ham for dyrt, saa lader han det være. Men naar vi nu *have* et Fædreland, skulle

vi da ængstelig spørge: „Hvad koster det at *beholde* det?“ – Sandeligen! det koster ikke naar saa meget, som at *tabe* det! Eller troc I, at en Erobrer vil formindske eders Skatter? eller spare eders Trællebod i hans andre Krige? Forblindede Folk! ej engang Dit *Maal* og Dit *Navn* lader han Dig beholde. Her kunde maaskee en lille Tid blive et *fyland*, et *Fyen*, et *Sælland*; men inter *Danmark!* Bonden kunde vel faae Lov til at *tale* sit jydsk, sit fynsk, sit sællandsk; men *dansk* det vilde i Tidens *Løb* vordet et *dødt* Sprog, som maaskee brugtes til en Afvevling i lærde Skoler: hvor Dine *Ætlinge* kunde faae *Ørefigener* for „Kong Christian stod ved *højen Mast*“ og Niels Ebbesøns *Vise*.

Ville I ikke troe det, saa seer tilbage i Historien! – Hvorved gjorde Romeren sig til Herre over den da bekjendte Verden? Ikke allene ved sin ubøjjelig Villiekraft, sit ligesaa faste og uforanderlige politiske System, ej heller allene ved sin Krigskunst, sin jernhaarde Disciplin; men og ved den *almindelige Værnepligt*, som var forbunden med Krigskunsten og Disciplinen; og uden hvilken disse ikke skulde ført Romernes Grændser ret langt ud over Tiberfloden. I Fred havde Rom ikke en eneste Soldat – i Krig var hver Mand Kriger; da ombyttede enhver Toga med Sagum.

Men ryk længere ned i Tiden! – Hvorfor kunde Ditmarskerne gennem mange Aarhundreder forsvare deres Frihed mod baade Danske og Holstenere? Hvad vilde vel deres Frihedssind allene have hjulpet dem, naar de ikke alle havde brugt og forstaaet at bruge deres frygtelige Spyd?

Hvor langt vilde Russerne være komne med Polakkerne, havde disse istædet for 100,000 Mand kunnet opstille en halv Million?

Det danske Rige har næsten ligesaa mange Vaabendygtige. Hvilken Fjende kunde vel finde sin Regning ved at udruste en saa uhyre Hær? Og mon den ikke vilde koste langt mere, end den i det allerlykkeligste Tilfælde var istand til at vinde? De skulde nok lade os i Roe.

En saa liden Stat som Danmark har ingen anden vederhæftig Borgen for sin Selvstændighed, end almindelig Vaabendygtighed. Uden denne, vil det kun leve et usikkert Statsliv; et Liv, der blot hænger i udenlandsk Politik – politisk Skinsyge – det vil sige: hænger i et Haar. Vi kjende allerede noget til *Udkjøftning* i det Store – hvad betrygger os for nye Landinspectører? – Tractaternes Ubrødelighed? deres evige Fasthed? Ministrenes Ordholdenhed? Regenternes uforanderlige Ædelmodighed?

Mon det dog ikke var sikkrere at stole paa os selv? – „Stol paa Gud!“ Det er ret! Men den, der ikke vil bruge de Kræfter, Gud giver ham; mon han og tør stole paa en miraculos Bistand af den usynlige Magt, hvis Gaver han foragter?

Der er noget højt mærkeligt i Danmark ved den ombandlede Sag: andre Stater, som i ældre og yngre Tider have haft *almindelig Besættelse* i sig, de vare *Republiker*; men Danmark er et *Kongerige*. Kongerne omgive jo almindeligviis deres Troner med Livvagt, med *hærsede* Soldater, helst *fremmede* Soldater, med hvilke de forsvare sig baade mod indvortes og udvortes Fjender. Her hos os er det ganske omvendt: tilforn bestod vor staaende Hær ene af Lejetropper – nu have vi slet ingen af det Slags. Men her er gjort mere endnu: tilforn var det allene Bøndernes Børn, som i Krigstid bleve udskrevet til Tjeneste, og det endda med mange Undtagelser; Kjøbstæderne vare reent frie – nu erhverve ogsaa disses Beboere i Fredstid sædse Vaabenfærdighed; og det er neppe for meget sagt: at Landet allene herved har erhvervet henved 20,000 Forsvarere flere.

Men her er gjort mere endnu: tilforn blev ingen øvet i Vaaben, førend han med eet kom ind under Corporalens Stok og Officerens Klinge – nu blive de danske Drengene allerede i Skolen forberedte som i Leeg og med Lyst; og der er Ingen, som nu gjør sig selv til Krøbling, for at blive fri for at følge Kalveskindet, hvis Lyd forhen var ligesaa frygtet som den yderste Dags Basun.

Og uagtet denne Statsstyrelsens Tendents til almindelig Vaabendygtighed, ville dens *Raadgivere* sj engang høre tale om samme! Det vil staae som et sørgeligt Blad i den danske Historie: at en blind Mand, født udenfor Danmark, har hævet sin mandige Stemme for at bringe alle Danske til at være *Mænd*; men at denne Stemme blev overdøvet. „Der kan ikke være Tale om et Forsvar, som vilde koste Landet mere, end dets Indtagelse af en Fjende!!!“ Saaledes løkl det forrige Gang paa Danmarks gjenoprettede Landsting; og denne uheldsvarslenende Røst tilbageslaaes endnu af den gamle Domkirkes fortørrede Mure.

Det koster – det koster! ja vist koster det – alting koster – Stændernes Raad koster ogsaa. Men af alt, hvad der koster, er Intet saa kostbart som det, at blive erobret af en Fjende.

Naa! hvad koster det da at forsvare – at frelse sit Fædreland, sin Selvstændighed, sin Ejendomssikkerhed, sin Legemssikkerhed, sit Modersmaal, sin Nationalitet? Hvorledes staaer Priis-Couranten paa

disse Vare? Har Peder Madsen Bogholder ogsaa udregnet det rigtigt i ægte og uægte Brøk? Ja, Ja! jeg vil nok troe, han forstaaer sin Søren Mathiesen: Regningen er rigtig paa Facit nær; thi det er Nul – *et stort Nul, et politisk Nul og Intet!*

Men skulde det da og see saa farligt ud med denne Bekostning? Dersom det danske Landeværn organiseredes, equiperedes, excerceredes ganske, som den nu bestaaende Armee, ja da vilde det jo koste ti tolv Gange saa meget som nu, og saaledes snart opløse sig selv. Det kan da ikke være Meningen; man skal derimod søge at godtgjøre, at Statskassen snarere skulde vinde end tabe ved den paatænkte Landeværnsindretning.

1. Kunde *Lærstuden* udsættes til en tredie Deel, (som i Sverrig) hvorved følgende et tredobbelt Antal blev vaabenøvet med samme Bekostning som nu.
2. *Paaklædningen* (Uniformeringen) skulde ikke falde det Offentlige til Byrde; thi ethvert Individ kunde – endnu uden Extraudgift for sig selv – anskaffe sig hele Uniformen, naar denne nemlig tillige var Nationaldragt. I Fredstid vilde denne være uden Decoration, eller maaske blot fremvise et Fredstegn paa Hat eller Kjole; i Krigstid kunde disse da ombyttes med passende Symboler, f.Ex. et Sværd eller andet Vaaben.
3. For *Vaaben* (Armatur) maatte Staten cengang for alle sørge, men deres Vedligehold blive Individernes Sag. Bøssen, Bajonetten, Kaarden, Patronasken vilde saaledes kunne gaae i Arv fra Fader til Søn gjennem flere Generationer; og derved endog hos den Bærende faae Krav paa særdeles Kjerlighed: det Sværd, som i elsket Faders Haand havde forsvaret det elskede Fædreland, vilde i Sønnens med fordoblet Kraft føres til Afbetaling af den dobbelte Gjæld: der vare med dette Staal sammensmeltede hæderfulde Minder, der vilde opflamme til ubervingelig Tapperhed: „Med dette eller *under* dette“ vilde straae i Flammeskrift paa den dyrebare Klinge.*

* Flere Beparelser f.Ex. ved Hestehold, Garnisonstjeneste, Marschpenge osv. osv. vilde lettelig kunne iværksættes. Kun at det først var kommen saavidt i at man vilde *tal*e om Sagen *der*, hvor der skulde tales.

Tale paa Himmelbjerget den 1ste i Høstmaanedens Aar 1839

I gamle Dage – at sige: i de *gode* gamle Dage – have bestemte, derhos frivillige Folkesamlinger været af højeste statslig Betydning. De olympiske Lege vare noget mere end Nutidens Vædderidt, Boxing, Badegjæsterier og Dyrehavsture.

I hine ret egentlige *Nationalforsamlinger* nærredes, styrkedes folkelig Aand og Følelse, Fædrelandskjærlighed, ja Kunstsands og alsidig Videnskabelighed.

Det var i *Kamplegene*, hvor græske Ynglinge oplærtes, opflammedes til Uovervindelighed i *Aleorskampe*. Det var ogsaa der hvor en Phidias og en Apelles, en Leonidas og en Thucydides, en Euripides og en Demostenes gjenfødtes til et høiere, et ædlere Liv.

Intet *Areopagos*, intet *Senat*, intet *Parlament*, ingen *Forbundsdog* vil være istand til at virke saa vældigt, og paa eensgang i saa mange Retninger og derhos saa concentrisk.

I *vore* gamle Dage – de vare baade gode og onde – da samlede vore Forfædre i Lejre, ved Viborg, paa Urnehoved. Der handlede om indvortes og udvortes Forhold; Samlingens Formaal var ene og allene *statsretlig*.

Disse store Thingmøder gik efterhaanden af Brug, gik over eller nedad til „Landsting, Herredsting, Birkething”, paa hvilke blot Sager mellem Mand og Mand afgjordes; paa hvilke allene Loven eller dens Haandhæver havde Ret til at føre Ordet.

Vi kjende mere end nok til de mørke Aarhundreder som fulgte paa *Knuds* glimrende Dage. Og sælsomt! at det lille Danmark efter saa uhyre lang en Dvale ikke døde af Sovesyge. Endelig er det opvaagnet – Folket begynder *igjen* at see om sig.

Guttenbergs Opfindelse – den vigtigste af alle dem der ere udrugede i menneskelig Hjerne – tændte Lys ogsaa for Syvsoverne i Norden. – Pressen er Tankernes Dampskib. Ved denne *Sortekunst* taler Een, paa